

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Α΄ Λυκείου

Θεματική ενότητα:

Θέατρο

Τίτλος:

«Μορφές εξουσίας στο θέατρο. Σχέση υποταγής ή
ανατροπή;»

MARIANNA BENOYΤΣΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Μορφές εξουσίας στο θέατρο. Σχέση υποταγής ή ανατροπή;

Δημιουργός

Μαριάννα Βενούτσου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Λυκείου

Χρονολογία

Νοέμβριος 2012

Διδακτική/ θεματική ενότητα

Θέατρο

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

12 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, αίθουσα προβολών (αν υπάρχει), εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο τάξης (ή wiki ή ιστότοπος, κατ' επιλογή του εκπαιδευτικού).

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την υλοποίηση και εφαρμογή του παρόντος σεναρίου καλό θα είναι τόσο ο εκπαιδευτικός όσο και μαθητές να είναι εξοικειωμένοι με τη ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Προς αυτήν την κατεύθυνση θα συνέβαλε η διαδικασία της

διαμόρφωσης ομάδας σε κάποιο από τα εισαγωγικά μαθήματα πριν την υλοποίηση του σεναρίου ή στην αρχή του διδακτικού έτους, αν ο εκπαιδευτικός προτίθεται να χρησιμοποιήσει την ομοδοσυnergατική διδασκαλία και σε κάποια από τις προηγούμενες ενότητες, μια και η ενότητα «Θέατρο» αποτελεί την τελευταία κατά σειρά ενότητα του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Μαθητές και εκπαιδευτικός, επιπλέον, απαιτείται να γνωρίζουν τη χρήση του προγράμματος επεξεργασίας κειμένου του H/Y (Word), του λογισμικού παρουσίασης (PowerPoint), του φυλλομετρητή (browser), καθώς και τη διαδικασία ανάρτησης στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου. Όσον αφορά στην υλικοτεχνική υποδομή κρίνεται απαραίτητη η χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής του σχολείου και συγκεκριμένα η χρήση έξι τουλάχιστον H/Y, ηχείων και βιντεοπροβολέα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο διδασκαλίας αφορά στην τρίτη και τελευταία διδακτική ενότητα του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' Λυκείου με τίτλο «Θέατρο» (σύμφωνα με το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#)). Οι μαθητές καλούνται, αφού διαβάσουν αποσπάσματα ή και ολόκληρο θεατρικό έργο, να μελετήσουν τους θεατρικούς χαρακτήρες, καθώς και το δίπολο της σχέσης: α. το πρόσωπο που επιβάλλει την κάθε μορφή εξουσίας και β. τη στάση των άλλων που αποτελούν αποδέκτες της εξουσίας αυτής. Κατά την εφαρμογή του σεναρίου αξιοποιούνται τόσο τα πλεονεκτήματα της μετωπικής, όσο και της ομοδοσυnergατικής διδασκαλίας, αφού οι μαθητές εργάζονται τότε ατομικά και τότε ομαδικά.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η παρούσα πρόταση διδασκαλίας έχει ως βασικό στόχο αφενός να γίνει κατανοητός, μέσω των προτεινόμενων κειμένων, ο θεματικός άξονας γύρω από τον οποίο κινείται το παρόν σενάριο, δηλαδή η εξουσία και η στάση των άλλων απέναντι σε αυτήν και αφετέρου να γίνει φανερό πώς κάτι τέτοιο αποτυπώνεται μέσα από το θέατρο και τη λογοτεχνία. Πώς δηλαδή ο εκάστοτε θεατρικός συγγραφέας παρουσιάζει τους χαρακτήρες του (αν είναι στατικοί ή δυναμικοί), με ποιους τρόπους (εκφραστικούς, αφηγηματικούς), με ποια ιδιαίτερη χρήση της γλώσσας, με ποια αφηγηματικά μέσα, από ποια οπτική γωνία τα θεατρικά κείμενα παρουσιάζουν το υπό εξέταση θέμα.

Για να αποκτήσουν οι μαθητές μια πιο σαφή εικόνα για το πώς προβάλλεται το θέμα της εξουσίας και για να εξετάσουν την ενδεχόμενη σύγκρουση των χαρακτήρων, όταν εκείνοι έρχονται αντιμέτωποι με την επίδειξη κάθε λογής δύναμης, έχουν επιλεγεί κείμενα που καλύπτουν διαφορετικές περιόδους της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, αλλά και αποσπάσματα θεατρικών έργων της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας.

Εργαζόμενοι σε ομάδες, οι μαθητές απολαμβάνουν τα οφέλη της ομαδοσυνεργατικής μάθησης, όπως η πολύτιμη ανταλλαγή απόψεων, η διαμόρφωση κλίματος οικειότητας και συνεργασίας. Επιπλέον, η ένταξη στην εκπαιδευτική διαδικασία των εφαρμογών του Η/Υ καθιστά το μάθημα πιο ελκυστικό και οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τους «νέους γραμματισμούς».

Τέλος, σκοπός είναι ο μαθητής να μην γίνει απλώς δέκτης γνώσεων και στάσεων ζωής, αλλά να ερευνά, να δημιουργεί, να συμμετέχει, να ασκεί κριτική, συγκρίνοντας την αντίδραση προς κάθε μορφή εξουσίας (γονεϊκή, πολιτική κλπ.), όπως αποτυπώνεται από τα προς μελέτη λογοτεχνικά κείμενα, με τη δική του εποχή και τον δικό του αξιακό κόσμο.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να γνωρίσουν Έλληνες και ξένους θεατρικούς συγγραφείς.
- να συνειδητοποιήσουν ότι ένα θεατρικό έργο αποτελεί λογοτεχνία, τέχνη και ως εκ τούτου δεν μπορεί να είναι αποκομμένο από την εποχή, κατά την οποία γράφεται, αλλά εκφράζει τις αντιλήψεις της, τις επικρατούσες απόψεις, το κοινωνικό, πολιτιστικό, ιστορικό και πολιτικό γίνεσθαι.
- να κατανοήσουν πως οι μορφές εξουσίας (γονεϊκή, πολιτική κλπ.), αλλά και η στάση των ανθρώπων απέναντι σε αυτήν, αποτελούν ένα θέμα διαχρονικό, το οποίο αντικατοπτρίζει το γίνεσθαι κάθε εποχής και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις μεταξύ των ανθρώπων σχέσεις, δημιουργώντας άλλοτε συγκρούσεις και άλλοτε σχέση υποταγής.

Γνώσεις για τη γλώσσα/λογοτεχνία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να μάθουν τα βασικά χαρακτηριστικά και τη δομή ενός θεατρικού έργου
- να γνωρίσουν τον λόγο μιας θεατρικής κριτικής
- να γνωρίσουν την έννοια και τη δομή ενός θεατρικού μονόπρακτου
- να διερευνήσουν τον ρόλο που διαδραματίζουν οι αφηγηματικοί τρόποι, τα εκφραστικά μέσα, η κατάλληλη επιλογή του ύφους και της γλώσσας, προκειμένου να αποδοθεί μέσω του θεατρικού έργου ο ρόλος που διαδραματίζει η εξουσία στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων.

Γραμματισμοί

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να οδηγηθούν σε μία ορθή χρήση της γλώσσας και του λόγου, τόσο του γραπτού, όσο και του προφορικού, χρησιμοποιώντας το ανάλογο ύφος, το κατάλληλο επικοινωνιακό πλαίσιο και κάνοντας τις κατάλληλες λεκτικές επιλογές.
- να σχηματίσουν σαφή εικόνα για το πώς μέσα από τα θεατρικά έργα και συνεπώς μέσα από τη λογοτεχνία προβάλλεται η έννοια της εξουσίας και η στάση των άλλων απέναντι σε αυτήν, δηλαδή με ποια ιδιαίτερη χρήση της

γλώσσας, με ποιους διαλόγους, επιτονισμούς, σημεία στίξης, εξωγλωσσικά στοιχεία, σκηνοθετικές οδηγίες κλπ.

- να ασκηθούν στη γραφή διαφορετικών κειμενικών ειδών (ημερολόγιο, θεατρική κριτική, θεατρικό μονόπρακτο).
- να εξοικειωθούν με τις απλές εφαρμογές του Η/Υ, με την αναζήτηση και σωστή αξιοποίηση πληροφοριών μέσω του διαδικτύου, αλλά και με το ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου, στο οποίο θα αναρτούν τις εργασίες τους και το οποίο θα αποτελεί ένα από τα βασικά εργαλεία ανατροφοδότησης.

Διδακτικές πρακτικές

Η παρούσα διδακτική πρόταση με τίτλο «Μορφές εξουσίας στο θέατρο. Σχέση υποταγής ή ανατροπή;» πραγματεύεται ένα θέμα που οι μαθητές της Α΄ Λυκείου, στους οποίους απευθύνεται, μπορούν εύκολα να κατανοήσουν, να σχολιάσουν και να αναπτύξουν τις απόψεις τους για αυτό, εφόσον η εφηβική ηλικία (στην οποία βρίσκονται οι μαθητές που φοιτούν στην τάξη αυτή) είναι η κατεξοχήν ηλικία της αντίδρασης προς κάθε μορφή εξουσίας και, επομένως, οι μαθητές αναμένεται να επιδείξουν ενδιαφέρον για μία τέτοια θεματική ή ακόμα και να ταυτιστούν με κάποιους από τους θεατρικούς χαρακτήρες.

Το θέμα του εν λόγω σεναρίου σχετίζεται άμεσα με την τρίτη θεματική ενότητα, την προτεινόμενη από το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#) (Ν.Π.Σ.) για την Α΄ Λυκείου, ενώ αξιοποιούνται δημιουργικά και οι Νέες Τεχνολογίες (ΤΠΕ), οι οποίες ενισχύουν την παιδαγωγική αξία του σεναρίου.

Για την εφαρμογή του σεναρίου στη σχολική αίθουσα προτείνονται τόσο κείμενα που ανθολογούνται στα σχολικά εγχειρίδια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, όσο και λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων, καθώς και οποιοδήποτε άλλο εποπτικό και συνοδευτικό υλικό συμβάλλει στη βαθύτερη κατανόηση της ενότητας, όπως βίντεο και θεατρικές παραστάσεις, σχετικές με το θέμα του σεναρίου.

Το παρόν σενάριο περιλαμβάνει συνολικά τρεις φάσεις, όπως, άλλωστε, προτείνεται και από το Ν.Π.Σ. για τη Λογοτεχνία στην Α΄ Λυκείου, δηλ. τη φάση *πριν την ανάγνωση*, τη φάση της *κυρίως ανάγνωσης* και τη φάση *μετά την ανάγνωση*.

Οι μαθητές εργάζονται ατομικά ή ομαδικά, ασχολούμενοι με συγκεκριμένες δραστηριότητες των φύλλων εργασίας, που τους δίδονται, ενώ ο εκπαιδευτικός αξιολογεί την προσπάθεια των μαθητών, κρίνοντας τον βαθμό απόκτησης των δεξιοτήτων που αναμένεται να αποκτήσουν οι μαθητές, βάσει της σκοποθεσίας του σεναρίου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το «Θέατρο» είναι η τρίτη θεματική ενότητα του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α΄ Λυκείου, σύμφωνα με το [Νέο Πρόγραμμα Σπουδών](#) για το Λύκειο. Το θέμα του συγκεκριμένου σεναρίου (που αποτελεί διδακτική πρόταση) επιλέχθηκε όχι μόνο λόγω της συμβατότητας με την παραπάνω θεματική ενότητα, αλλά και επειδή η εξουσία και ο τρόπος με τον οποίον οι άλλοι αντιδρούν απέναντι σε αυτήν είναι θέμα εύκολα κατανοητό από τους μαθητές, μπορεί να προσελκύσει το ενδιαφέρον τους, αφού εκείνοι έχουν τη δυνατότητα να το σχολιάσουν ή να ασκήσουν κριτική στηριζόμενοι στα βιώματά τους, στις εμπειρίες τους, στις γνώσεις τους ή στα ακούσματά τους.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το παρόν σενάριο διδασκαλίας συνδέεται άμεσα με την ενότητα «Θέατρο» του [Νέου Π.Σ](#) για τη Λογοτεχνία της Α΄ Λυκείου, αφού πραγματεύεται, μέσα από την ανάγνωση ποικίλων θεατρικών έργων, το θέμα της εξουσίας που αποτελεί και τίτλο του σεναρίου. Στόχος είναι να γνωρίσουν οι μαθητές τους θεατρικούς χαρακτήρες που ασκούν την εξουσία ή είναι αποδέκτες αυτής, τον χώρο στον οποίο εκτυλίσσεται η υπόθεση κάθε θεατρικού έργου που θα διαβάσουν, τον χρόνο συγγραφής του, αλλά και τον χρόνο κατά τη διάρκεια του οποίου διαδραματίζονται τα γεγονότα στα οποία αναφέρεται. Ο στόχος αυτός συνδέεται και με τους γενικότερους στόχους του Π.Σ για τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα, δηλαδή με την κατανόηση των δραματουργικών στοιχείων ενός θεατρικού έργου.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Κατά τη διάρκεια εφαρμογής της εν λόγω διδακτικής πρότασης εξέχουσα θέση δίδεται στη χρήση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Η εξοικείωση των μαθητών με τα ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης, η απόκτηση ικανοτήτων ως προς την επιλογή, χρήση και αξιολόγηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, η ικανότητα παραγωγής γραπτού λόγου μέσω του περιβάλλοντος του επεξεργαστή κειμένου ή του λογισμικού παρουσίασης (WWord, PowerPoint), η εξοικείωση με την αξιοποίηση των πολυμέσων (π.χ. βίντεο) για την αισθητική απόλαυση των λογοτεχνικών κειμένων, αλλά και την ερμηνευτική προσέγγισή τους είναι μερικά από τα αναμενόμενα οφέλη για τους μαθητές που απορρέουν από τη δημιουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Επιπλέον, το ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου, λειτουργώντας ως εικονικός χώρος συνάντησης, συνεργασίας, ανταλλαγής απόψεων και ανατροφοδότησης προσδίδει στο σενάριο επιπλέον διδακτική αξία.

Τέλος, η δημιουργία εννοιολογικών χαρτών (μέσω συγκεκριμένου λογισμικού) οξύνει την κριτική σκέψη των μαθητών και συμβάλλει τα μέγιστα σε αυτό που ονομάζουμε *εικονιστική μάθηση*, μέσω της γραφικής αναπαράστασης και παρουσίασης μιας ιδέας ή πληροφορίας.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΛ Α' Λυκείου:

Βιτσέντζος Κορνάρος, [«Η Θυσία του Αβραάμ»](#) (απόσπασμα, σ. 97-100).

Μολιέρος, [«Ο αρχοντοχωριάτης»](#) (απόσπασμα, σ. 386-388).

Λάμπρος Πορφύρας, [«Το θέατρο»](#) (σ. 460).

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, [«Βασιλιάς Ληρ»](#) (απόσπασμα, σ. 390-396).

ΚΝΛ Β' Λυκείου:

Γιώργος Θεοτοκάς, [«Το τίμημα της λευτεριάς»](#) (σ. 362-371).

Γρηγόριος Ξενόπουλος, [«Το μυστικό της Κοντέσσας Βαλέραινας»](#) (απόσπασμα, σ. 107-118).

Γρηγόριος Ξενόπουλος, [«Στέλλα Βιολάντη»](#) (απόσπασμα, σ. 103-106).

ΚΝΑ Γ' Λυκείου:

Μπέρτολτ Μπρεχτ, [«Ο σπιούνος»](#) (σ. 416-426).

Κείμενα άλλων σχολικών βιβλίων:

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Γενικής Παιδείας Β' Λυκείου

Σοφοκλή, *Αντιγόνη*, [στ. 162-222](#) (από τη μετάφραση του σχολικού εγχειριδίου).

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Γενικής Παιδείας Γ' Λυκείου

Θουκυδίδη, *Περικλέους Επιτάφιος*, κεφ. [37-38](#), [40](#) (από τη [μετάφραση](#) του σχολικού εγχειριδίου).

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός των σχολικών εγχειριδίων

Βιτσέντζος Κορνάρος, [Ερωτόκριτος](#). Επιμ. Γ.Π. Σαββίδης, ενότητα Δ', στ. 277-298, 309-360. Αθήνα: Ερμής, 1998.

Σοφοκλής, *Αντιγόνη*. Μτφρ. Σ. Νικολαΐδου. Αθήνα: Κέδρος, 2009.

Γεώργιος Χορτάτσης, *Ερωφίλη* (1595). Επιμ. Στ.Αλεξίου και Μ. Αποσκήτη. Αθήνα: Στιγμή, 1996.

Υποστηρικτικό υλικό

Βίντεο

[Απόψε αυτοσχεδιάζουμε](#) του Luigi Piradello, Δημήτρης Μυράτ, Θέατρο Αθηνών, 1961 (μουσική: Μάνος Χατζηδάκις, ερμηνεία: Δημήτρης Μυράτ) [πηγή: www.youtube.com].

[Η θυσία του Αβραάμ](#) του Βιτσέντζου Κορνάρου, Αλέξης Μινωτής, Εθνικό Θέατρο, 1990 (θεατρική παράσταση) [πηγή: Ψηφιοποιημένο Αρχείο Εθνικού Θεάτρου].

Μαντάμ Σουσου του Δημήτρη Ψαθά, Γιώργος Αρμένης, Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, 2012 (θεατρική παράσταση) [πηγή: Ψηφιοποιημένο Αρχείο Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος].

Ο Βασιλικός του Αντώνιου Μάτεση, Βαγγέλης Θεοδωρόπουλος, Εθνικό Θέατρο, 1999 (θεατρική παράσταση) [πηγή: Ψηφιοποιημένο Αρχείο Εθνικού θεάτρου].

Στέλλα Βιολάντη του Γρηγόριου Ξενόπουλου, Πάνος Γλυκοφρύδης, τηλεοπτική εκπομπή «Το θέατρο της Δευτέρας», 1976 (θεατρική παράσταση) [πηγή: www.youtube.com].

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' φάση: πριν την ανάγνωση (2 ώρες)

1^η ώρα (αίθουσα προβολών ή σχολική αίθουσα)

Στόχος αυτής της φάσης είναι αφενός η ενημέρωση των μαθητών για το θέμα του σεναρίου που σχετίζεται με την τρίτη θεματική ενότητα του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Α' τάξης και αφετέρου η πρόκληση του ενδιαφέροντος των μαθητών.

Ο εκπαιδευτικός, πριν την έναρξη της παρούσας φάσης έχει μεριμνήσει για τη διαδικασία της διαμόρφωσης ομάδας, ώστε να δημιουργηθεί κλίμα συνεργασίας και οικειότητας μεταξύ των μαθητών. Προτείνεται οι ομάδες των μαθητών να είναι τετραμελείς, όπου κάθε μαθητής θα αναλάβει κι από έναν ρόλο: κάποιος θα είναι ο γραμματέας που θα κρατά το ημερολόγιο της ομάδας, κάποιος άλλος ο συντονιστής κλπ. Καλό είναι οι ομάδες να μη διαμορφωθούν αποκλειστικά με βάση τις επιλογές των μαθητών, αλλά μπορεί οι τελευταίοι να επιλέξουν π.χ. έναν συμμαθητή τους, με τον οποίο μπορούν άμεσα να συνεργάζονται και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας να προκύψουν μέσα από ένα κοινωνιόγραμμα της τάξης (στο οποίο θα λαμβάνεται υπόψη π.χ. και η γνώση Η/Υ ή το ενδιαφέρον για το θέατρο).

Επισημαίνεται πως καλό είναι σε αυτό το σημείο ο εκπαιδευτικός να ενημερώσει τους μαθητές ότι θα πρέπει καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του σεναρίου να κρατούν ημερολόγιο, στο οποίο να καταγράφουν ό,τι γίνεται κατά τις

τρεις φάσεις του σεναρίου, αλλά και ατομικό και ομαδικό φάκελο, όπου θα φυλάσσονται οι ατομικές και ομαδικές εργασίες αντιστοίχως. Ο εκπαιδευτικός, επιπλέον, έχει ήδη φροντίσει ώστε οι μαθητές να έχουν εξοικειωθεί με το ηλεκτρονικό περιβάλλον, στο οποίο θα εργάζονται ή καλύτερα θα συνεργάζονται ανταλλάσσοντας απόψεις.

Οι μαθητές και ο εκπαιδευτικός μεταβαίνουν στην αίθουσα προβολών του σχολείου ή αν δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα παραμένουν στην τάξη, χρησιμοποιώντας τον βιντεοπροβολέα.

Η 1^η ώρα της Α΄ φάσης (συνολικά 10΄) μπορεί να ξεκινήσει με ορισμένες γενικές ερωτήσεις ως αφορμή από τον εκπαιδευτικό, οι οποίες, όπως ειπώθηκε και παραπάνω, σκοπό έχουν να κινήσουν το ενδιαφέρον των μαθητών, να τους ενημερώσουν για τη θεματική ενότητα που θα διδαχθεί και να θέσουν έναν γενικότερο προβληματισμό. Τέτοιες ερωτήσεις θα μπορούσαν να αποτελέσουν οι ακόλουθες: *Έχετε παρακολουθήσει πρόσφατα ή στο παρελθόν θεατρικές παραστάσεις; Μήπως οι ίδιοι υπήρξατε πρωταγωνιστές κάποιας σχολικής θεατρικής παράστασης; Ακολουθούν οι απαντήσεις των μαθητών.*

Στη Γ΄ Γυμνασίου διδαχθήκατε στο μάθημα των αρχαίων ελληνικών την τραγωδία του Ευριπίδη «Ελένη». Σε αυτήν την τραγωδία θυμηθείτε ποιος βασιλιάς κρατούσε αιχμάλωτη στο βασίλειό του την Ελένη. Διακρίνετε σε αυτό το σημείο κάποια μορφή εξουσίας; Πώς αντέδρασε η Ελένη; Ακολουθεί ολιγόλεπτη συζήτηση, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μαθητές ανακαλούν γνώσεις της προηγούμενης σχολικής χρονιάς.

Στο τέλος της συζήτησης που προηγήθηκε ο εκπαιδευτικός με τη φράση «ας δούμε κάποιες εικόνες σχετικές με το θέμα μας» προαναγγέλλει την προβολή διαφανειών.

Ακολουθεί η προβολή των εικόνων μέσω του λογισμικού παρουσίασης (ppt) με τη βοήθεια του βιντεοπροβολέα. Επισημαίνεται πως καλό είναι σε αυτήν την Α΄ φάση οι μαθητές, ερχόμενοι σε μία πρώτη επαφή με το θέατρο που αποτελεί και την τελευταία ενότητα του Π.Σ για τη Λογοτεχνία, να δουν και στη συνέχεια να

σχολιάσουν φωτογραφίες που αφορούν α. στο θέατρο ως χώρο (από την αρχαιότητα ως σήμερα), β. στα θεατρικά προσώπεια, γ. στα θεατρικά κοστούμια, δ. στα προγράμματα θεατρικών παραστάσεων, ε. στις αφίσες θεατρικών παραστάσεων. Για την αναζήτησή τους από τον εκπαιδευτικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί η μηχανή αναζήτησης google (για ενδεικτική επιλογή φωτογραφιών βλ. [παράρτημα](#)).

Μετά την προβολή του λογισμικού παρουσίασης από τον εκπαιδευτικό, ακολουθεί ολιγόλεπτη συζήτηση (ενδεικτικά 10'), όπου ζητείται από τους μαθητές να καταθέσουν τις απόψεις τους, τα σχόλιά τους, να αναφέρουν τις σκέψεις τους και τα συναισθήματα που τους προκλήθηκαν κατά τη διάρκεια προβολής των εικόνων. Αν κρίνεται απαραίτητο, ο εκπαιδευτικός επαναλαμβάνει την πρώτη από τις ερωτήσεις που τέθηκε ως αφόρμηση.

Η ώρα αυτή κλείνει με την ανάγνωση του ποιήματος [«Το θέατρο»](#) του Λάμπρου Πορφύρα (*Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Λυκείου*, σ. 460), στο οποίο ο ποιητής με διάθεση μελαγχολική παρουσιάζει τη ζωή ως θεατρική παράσταση, αξιοποιώντας τα χαρακτηριστικά του συμβολισμού. Με μία πρώτη ατομική εργασία ζητείται από τους μαθητές να εντοπίσουν με ποια στοιχεία του θεάτρου παρομοιάζεται η ζωή των ανθρώπων, κάτι που συζητείται και στην τάξη, μετά την παράδοση στον εκπαιδευτικό των ατομικών εργασιών των μαθητών (συνολικά 25').

2^η ώρα (αίθουσα προβολών ή σχολική αίθουσα)

Η διδακτική ώρα ξεκινά με πεντάλεπτη περίπου συζήτηση, η οποία αφορά στις γενικότερες εντυπώσεις τους από την προηγούμενη διδακτική ώρα. Σε αυτήν τη 2^η ώρα της Α' φάσης οι μαθητές έχουν ήδη μεταβεί στην αίθουσα προβολών του σχολείου ή εναλλακτικά παραμένουν στη σχολική αίθουσα, όπου γίνεται χρήση βιντεοπροβολέα.

Η ώρα ξεκινά με την προβολή ενός [βίντεο](#) από τον πρόλογο του έργου του ιταλού Luigi Piradello με τίτλο *Απόψε αυτοσχεδιάζουμε* (τίτλος βιβλίου στα ιταλικά: *Questa sera si recita a soggetto*), σε μουσική του Μάνου Χατζηδάκι και ερμηνεία του Δημήτρη Μυράτ (διάρκεια 1'10').

Ακολουθεί συζήτηση στην τάξη και οι μαθητές καλούνται να δώσουν τον δικό τους χαρακτηρισμό για το τι είναι θέατρο και ηθοποιός, συμφωνώντας ή διαφωνώντας με ό,τι άκουσαν στο βίντεο που προηγήθηκε. Οι απόψεις των μαθητών, μέσα από μία διαδικασία «καταιγισμού ιδεών (brain storming) καταγράφονται από τον εκπαιδευτικό στον πίνακα της τάξης (ενδεικτικά 8').

Ακολουθεί προβολή του θεατρικού έργου [Ο Βασιλικός](#) του Αντ. Μάτεση από το Ψηφιοποιημένο Αρχείο του Εθνικού Θεάτρου και συγκεκριμένα ένα απόσπασμα 10 περίπου λεπτών από την Δ' πράξη, η οποία συνολικά έχει διάρκεια 40'37'.

Μετά το τέλος της προβολής, οι μαθητές καλούνται σε μία ομαδική εργασία (4-5 γραμμές) να επισημάνουν κατά πόσο διαφαίνεται στο απόσπασμα του θεατρικού έργου που παρακολούθησαν κάποιο είδος εξουσίας (πατρικής, πολιτικής κλπ.). Οι μαθητές σχολιάζουν πώς προβάλλεται αυτή η εξουσία στο θεατρικό, με ποιους διαλόγους, ποιον τόνο φωνής ή άλλα εξωγλωσσικά στοιχεία. Στη συνέχεια μελετούν κατά πόσο υπάρχει αποδοχή ή άρνηση της εξουσίας από τα πρόσωπα, στα οποία η εξουσία αυτή επιβάλλεται (περίπου 10'). Στο τέλος της ώρας πραγματοποιείται η παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης (ενδεικτικά 10').

Πριν την αποχώρηση των μαθητών από την τάξη, προτρέπονται οι ομάδες να μεταφέρουν τα κείμενά τους στο ηλεκτρονικό περιβάλλον που έχει ήδη δημιουργηθεί για αυτόν τον σκοπό (ιστολόγιο), όπου θα δίδεται η δυνατότητα στους μαθητές να ανταλλάσσουν απόψεις και να σχολιάζουν τα κείμενα των άλλων ομάδων.

Σκόπιμο είναι ο εκπαιδευτικός να εισέρχεται στο ηλεκτρονικό περιβάλλον στο οποίο θα εργάζονται οι μαθητές προβαίνοντας σε σχολιασμό ή θέτοντας προβληματισμούς, καθώς κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο για την ενθάρρυνση των μαθητών.

Ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές μπορούν να προβούν σε μία αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων με το τέλος της Α' φάσης. Η αξιολόγηση είναι δυνατόν να αναφέρεται όχι μόνο στην αποτελεσματικότητα του σεναρίου, αλλά και στον βαθμό συνεργασίας τους μέσα στην ομάδα ή στον βαθμό συνεισφοράς του κάθε μέλους της ομάδας. Θα μπορούσε να συμπληρωθεί (κατ' οίκον και να τοποθετηθεί στον ατομικό

φάκελο) από τους μαθητές ένας πίνακας, ο οποίος προτείνεται να περιλαμβάνει τα ακόλουθα κριτήρια-ερωτήματα:

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Α΄ ΦΑΣΗΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

ΚΡΙΤΗΡΙΟ-ΕΡΩΤΗΜΑ	ΠΟΛΥ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
1. Έγινε κατανοητό το περιεχόμενο της θεματικής ενότητας με την οποία θα ασχοληθούμε στο μάθημα της νεοελληνικής λογοτεχνίας;			
2. Κατανοήσατε σε γενικές γραμμές το θέμα του σεναρίου που θα εφαρμοστεί;			
3. Υπήρξε κινητοποίηση του ενδιαφέροντός σας;			
4. Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών διαδραμάτισε βοηθητικό ρόλο στην κινητοποίηση του ενδιαφέροντός σας;			
5. Ήταν σαφείς οι οδηγίες που σας δόθηκαν στη διάρκεια αυτής της φάσης;			
6. Συνεργαστήκατε με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας σας.			
7. Πιστεύετε ότι συνεισφέρατε, όσο μπορούσατε, στην ομάδα, όσον αφορά στη σύνθεση των εργασιών που σας ανατέθηκαν; (αυτοαξιολόγηση)			

Β' φάση: κυρίως ανάγνωσης (7 ώρες)

Στη Β' φάση οι μαθητές ανά ομάδα ή και ατομικά εργάζονται τόσο στη σχολική αίθουσα όσο και στο εργαστήριο πληροφορικής. Τα φύλλα εργασίας που τους δίδονται ακολουθούν μία κλιμάκωση αναφορικά με το είδος των δραστηριοτήτων. Έτσι, η πρώτη ατομική εργασία αφορά άλλοτε στους εκφραστικούς και αφηγηματικούς τρόπους, άλλοτε στις γλωσσικές επιλογές και το ύφος του εκάστοτε κειμένου.

Η δεύτερη εργασία, η οποία είναι ομαδική, επικεντρώνεται στην εξέταση των στοιχείων εκείνων που καταδεικνύουν αυτό που αποτελεί και τον τίτλο του εν λόγω σεναρίου, δηλαδή την ύπαρξη κάποιας μορφής εξουσίας που παίρνει σάρκα και οστά με κάποιον από τους θεατρικούς χαρακτήρες και την αντίδραση των άλλων απέναντι σε αυτήν. Η δραστηριότητα αυτή απαιτεί πολλές φορές κριτική ικανότητα από την πλευρά των μαθητών, εφόσον θα πρέπει να εστιάσουν και στις αιτίες που ο εκάστοτε χαρακτήρας του θεατρικού έργου υποτάσσεται στην εξουσία ή αντιδρά και επαναστατεί. Η τελευταία δραστηριότητα έχει πιο δημιουργικό χαρακτήρα, με αξιοποίηση πολλές φορές και της τέχνης, σύμφωνα και με το νέο Π.Σ.

Τονίζεται ότι ο εκπαιδευτικός καθ' όλη τη διάρκεια της Β' φάσης έχει ρόλο καθοδηγητικό και συμβουλευτικό, ενθαρρύνει τις ομάδες, επιλύει απορίες, αν χρειαστεί. Αναλυτικά, η διδακτική πορεία της Β' φάσης έχει ως εξής:

1^η ώρα (σχολική αίθουσα)

Την 1^η διδακτική ώρα της Β' φάσης δίδονται στους μαθητές προς ανάγνωση τα παρακάτω κείμενα, με τα οποία θα εργαστούν. Μπορεί να τους μοιραστεί κι ένα ανθολόγιο κειμένων με τα κείμενα όλων των ομάδων. Τους ζητείται να ξεκινήσουν την ανάγνωση, την οποία ολοκληρώνουν σταδιακά. Καλό είναι η ανάγνωση να γίνει στη σχολική αίθουσα, από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό ή από κάποιον μαθητή μεγαλοφώνως, καθώς πιστεύεται πως η ανάγνωση αποτελεί μέρος της ερμηνείας του κειμένου. Εναλλακτικά, μπορεί η ανάγνωση να γίνει από τους μαθητές με διανομή ρόλων.

Κείμενα:

Από τα σχολικά Ανθολόγια Λογοτεχνίας:

ΚΝΑ Α' Λυκείου:

Βιτσέντζος Κορνάρος, [«Η Θυσία του Αβραάμ»](#) (απόσπασμα, σ. 97-100).

Μολιέρος, [«Ο αρχοντοχωριάτης»](#) (απόσπασμα, σ. 386-388).

Λάμπρος Πορφύρας, [«Το θέατρο»](#) (σ. 460).

Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, [«Βασιλιάς Ληρ»](#) (απόσπασμα, σ. 390-396).

ΚΝΑ Β' Λυκείου:

Γιώργος Θεοτοκάς, [«Το τίμημα της λευτεριάς»](#) (σ. 362-371).

Γρηγόριος Ξενόπουλος, [«Το μυστικό της Κοντέσσας Βαλέραινας»](#) (απόσπασμα, σ. 107-118).

Γρηγόριος Ξενόπουλος, [«Στέλλα Βιολάντη»](#) (απόσπασμα, σ. 103-106).

ΚΝΑ Γ' Λυκείου:

Μπέρτολτ Μπρεχτ, [«Ο σπιούνος»](#) (σ. 416-426).

Μοιράζονται στους μαθητές τα παράλληλα κείμενα, για τα οποία τους ζητείται να ξεκινήσουν βήμα-βήμα την ανάγνωση, που θα ολοκληρωθεί στο σπίτι.

Παράλληλα κείμενα:

Βιτσέντζος Κορνάρος, [«Ερωτόκριτος»](#). Επιμ. Γ.Π. Σαββίδης, ενότητα Δ', στ. 277-298, 309-360. Αθήνα: Ερμής, 1998.

Σοφοκλής, *Αντιγόνη*. Μτφρ. Σ. Νικολαΐδου. Αθήνα: Κέδρος, 2009.

Γεώργιος Χορτάτσος, *Ερωφίλη* (1595). Επιμ. Στ. Αλεξίου και Μ. Αποσκήτη. Αθήνα: Στιγμή, 1996.

Καλό είναι να ζητήσουμε από τους μαθητές (ατομικά), καθώς ακούγεται η ανάγνωση των κειμένων στην τάξη, να κρατούν κάποιες σημειώσεις, ένα «δελτίο ανάγνωσης», αφενός για να γίνει η ανάγνωση πιο ενδιαφέρουσα και αφετέρου για να κωδικοποιήσουν τα πιο κύρια και κομβικά σημεία του κειμένου που διαβάζουν.

ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

Συγγραφέας	
Τίτλος	
Σύντομη περιγραφή της υπόθεσης	
Πρόσωπα του έργου	
Εποχή στην οποία αναφέρεται	
Μορφή εξουσίας που εντοπίζετε στο έργο	
Τα πρόσωπα του έργου που είναι αποδέκτες της εξουσίας τη δέχονται ή επαναστατούν;	

Το δελτίο ανάγνωσης που προτείνεται παραπάνω αποτελεί, θα λέγαμε, έναν τρόπο αξιολόγησης της αναγνωστικής ανταπόκρισης των μαθητών.

Τα τελευταία 2-3 λεπτά της πρώτης ώρας θα μπορούσαν να αναλωθούν σε ολιγόλεπτη συζήτηση για τις εντυπώσεις των μαθητών από τη μέχρι τώρα ανάγνωσή τους. Με αυτόν τον τρόπο, ο εκπαιδευτικός αξιολογεί τον βαθμό κατανόησης των μέχρι τώρα αναγνωσθέντων κειμένων, ενώ στη συνέχεια ζητείται από τους μαθητές να ολοκληρώσουν την ανάγνωση των έξι συνολικά κειμένων από τα σχολικά εγχειρίδια της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (σταδιακά κατ' οίκον), για τα οποία θα συμπληρώσουν αντίστοιχα δελτία ανάγνωσης. Η ανάγνωση και μελέτη των παράλληλων κειμένων και του λογοτεχνικού βιβλίου προτείνεται να γίνει σταδιακά, βήμα-βήμα, καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του σεναρίου.

2^η ώρα (σχολική αίθουσα)

Η 2^η ώρα της Β΄ φάσης ξεκινά με 2΄-3΄ συζήτηση για την πορεία της ανάγνωσης των κειμένων, αλλά και για τις εντυπώσεις που δημιουργήθηκαν στους μαθητές από τα κείμενα που διάβασαν· ποια μορφή εξουσίας εντόπισαν σε κάθε ένα από τα κείμενα που διάβασαν και αν η στάση των άλλων ήταν η αντίδραση ή η αποδοχή. Οι μαθητές μπορούν να συμβουλευονται και τα αναγνωστικά δελτία, τα οποία περικλείουν τα κυριότερα σημεία των έργων που τους δόθηκαν προς ανάγνωση. Παράλληλα, αξιολογείται και η κατανόηση των λογοτεχνικών κειμένων που διάβασαν οι μαθητές.

Στη συνέχεια υποδεικνύουμε τα κείμενα με τα οποία θα εργαστεί κάθε ομάδα, καθώς και τα φύλλα εργασίας. Συγκεκριμένα: η 1^η ομάδα θα ασχοληθεί με το θρησκευτικό δράμα *Η θυσία του Αβραάμ*, η 2^η με απόσπασμα από την τραγωδία του Σαίξπηρ *Βασιλιάς Ληρ*, η 3^η με την κωμωδία του Μολιέρου *Ο αρχοντοχωριάτης*, η 4^η με απόσπασμα του Γρ. Ξενόπουλου *Στέλλα Βιολάντη*, η 5^η με το θεατρικό έργο του Γ. Θεοτοκά *Το τίμημα της λευτεριάς*, και τέλος η 6^η ομάδα με το μονόπρακτο του Μπ. Μπρεχτ *Ο σπιόνος*.

Οι μαθητές ξεκινούν να εργάζονται είτε ατομικά είτε ομαδοσυνεργατικά. Στον διαθέσιμο χρόνο (1 διδακτική ώρα) οι μαθητές απαντούν στην πρώτη δραστηριότητα του φύλλου εργασίας που τους δόθηκε, η οποία είναι ατομική, προκειμένου να ελεγχθεί ο βαθμός ανταπόκρισης του μαθητή.

Επιλέγεται σε αυτό το σημείο είτε οι μαθητές να μεταφέρουν (στο σπίτι) τις εργασίες τους στο ιστολόγιο της τάξης, (για να μπορούν οι συμμαθητές τους να έχουν πρόσβαση σε αυτές, αφήνοντας τα σχόλιά τους και ανατροφοδοτώντας η μία ομάδα την άλλη) είτε οι εργασίες αυτής της 1^{ης} ώρας της Α΄ φάσης να παραμείνουν σε χειρόγραφη μορφή. Και στις δύο περιπτώσεις θα ακολουθήσει σε επόμενη διδακτική ώρα και συγκεκριμένα στο τέλος της Β΄ φάσης η παρουσίαση των εργασιών εν συντομία.

3^η-4^η και 5^η-6^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Οι μαθητές έχοντας ολοκληρώσει τη δραστηριότητα της 1^{ης} ώρας της Β΄ φάσης μεταβαίνουν στο εργαστήριο πληροφορικής και ξεκινούν να εργάζονται

ομαδοσυνεργατικά, ασχολούμενοι με τις δύο τελευταίες δραστηριότητες των φύλλων εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, την 3^η-4^η ώρα οι ομάδες θα απαντήσουν στην ερώτηση 2α του φύλλου εργασίας, ενώ την 5^η-6^η ώρα θα ασχοληθούν με την ερώτηση 2β. Με την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία αξιολογείται, επιπλέον, και ο βαθμός συνεργασίας των μελών της ομάδας και η συνεισφορά του κάθε μαθητή στην τελική σύνθεση των εργασιών.

Οι ομάδες έχουν τη δυνατότητα και τον χρόνο (κατά τη διάρκεια της 4^{ης} και 6^{ης} διδακτικής ώρας, ολοκληρώνοντας τις δραστηριότητες 2α και 2β αντιστοίχως) ευρισκόμενες ήδη στον χώρο του εργαστηρίου πληροφορικής, να μεταφέρουν το τελικό αποτέλεσμα της εργασίας τους (που είναι προϊόν συνεργασίας) στο περιβάλλον του ιστολογίου, για να ξεκινήσει σε πραγματικό χρόνο η ανατροφοδότηση των λοιπών ομάδων. Με αυτόν τον τρόπο, ο εκπαιδευτικός έχει την ευκαιρία να αξιολογήσει το ενδιαφέρον κάθε ομάδας, να σχολιάζει και να ανατροφοδοτεί τις άλλες ομάδες, κάτι που επισφραγίζει το κλίμα συνεργασίας.

7^η ώρα (σχολική αίθουσα ή αίθουσα προβολών)

Την ώρα αυτή γίνεται η παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης, προκειμένου να επιτευχθεί η ανασύνθεση. Όπου χρειάζεται, χρησιμοποιείται ο βιντεοπροβολέας. Κάθε ομάδα με τη σειρά των κειμένων των φύλλων εργασίας έχει στη διάθεσή της 6 περίπου λεπτά να παρουσιάσει εν συντομία τις εργασίες της. Μπορούν οι ομάδες για λόγους οικονομίας χρόνου να έχουν ετοιμάσει μία περίληψη των εργασιών τους. Ακολουθεί (1'-2') η αξιολόγηση κάθε ομάδας από τις υπόλοιπες με κριτήρια τον βαθμό κατανόησης των κειμένων και την ανταπόκριση των ομάδων στις προτεινόμενες δραστηριότητες, την ορθή χρήση του λόγου, τη χρήση επικοινωνιακού πλαισίου, ανάλογα με το είδος του παραγόμενου κειμένου, αλλά και την ικανότητα αξιοποίησης των Νέων Τεχνολογιών.

Μετά το τέλος της παρουσίασης των εργασιών των ομάδων μπορεί να δοθεί ατομική εργασία για το σπίτι, στην οποία οι μαθητές καλούνται να αναφέρουν σε ένα σύντομο κείμενο ποιο από τα προς μελέτη λογοτεχνικά έργα των άλλων ομάδων τούς κίνησε περισσότερο το ενδιαφέρον και γιατί. Η δραστηριότητα αυτή προϋποθέτει οι

μαθητές να έχουν παρακολουθήσει με προσοχή την παρουσίαση των εργασιών των άλλων ομάδων, κάτι που συμβάλλει αποφασιστικά στη σφαιρική και ολοκληρωμένη κατανόηση των προς ανάγνωση κειμένων, αλλά και του προς επεξεργασία θέματος του σεναρίου. Ταυτοχρόνως, καλούνται μαθητές και εκπαιδευτικός να προβληματιστούν πάνω σε κριτήρια-ερωτήματα, όπως τα ακόλουθα:

Επιτεύχθηκαν οι στόχοι της Β' φάσης; Δηλαδή:

- η παραγωγή γραπτού λόγου, ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο και το κειμενικό είδος (άρθρο, ημερολόγιο κλπ.),
- η κατανόηση των αφηγηματικών τεχνικών ή των εκφραστικών μέσων και ο ρόλος που διαδραματίζουν στο έργο,
- ο προσδιορισμός της γενικότερης στάσης και του ρόλου κάθε θεατρικού χαρακτήρα,
- ο εντοπισμός του είδους της εξουσίας που εμφανίζεται σε κάθε ένα από τα αποσπάσματα θεατρικών έργων τα οποία διάβασαν οι μαθητές,
- ο προσδιορισμός της στάσης των χαρακτήρων που αποτελούν αποδέκτες της εξουσίας και των λόγων που υπαγορεύουν τη γενικότερη στάση τους.

Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (3 ώρες)

Σκοπός αυτής της φάσης είναι οι μαθητές να ελέγξουν τι έχουν μάθει από τη συγκεκριμένη ενότητα, τι τους άρεσε, με τι διαφώνησαν ή συμφώνησαν και γενικότερα ποια εντύπωση τους άφησαν τόσο η Α' και Β' φάση, όσο και τα κείμενα, τα οποία διάβασαν. Για αυτό και οι δραστηριότητες της συγκεκριμένης φάσης είναι κοινές για όλες τις ομάδες (εναλλακτικά μπορεί ο εκπαιδευτικός να επιλέξει να δουλέψουν οι μαθητές ατομικά και όχι ομαδικά με κοινές εργασίες).

Στη φάση αυτή, λοιπόν, οι μαθητές συνθέτουν τις ερευνητικές τους εργασίες. Οι δραστηριότητες που τους αναθέτει ο εκπαιδευτικός μπορεί να είναι ομαδικές ή ατομικές. Οι μαθητές καθ' όλη τη διάρκεια της Γ' φάσης δουλεύουν στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου. Αναρτούν σε αυτό αρχικώς μέρος της δουλειάς τους και

σταδιακά ολοκληρωμένη την εργασία τους, επιδιώκοντας ανατροφοδότηση από τους συμμαθητές τους αλλά και τον εκπαιδευτικό.

Με τις δραστηριότητες που προτείνονται παρακάτω, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προβεί και σε μια επί της ουσίας αξιολόγηση του βαθμού κατανόησης από τους μαθητές του περιεχομένου της ενότητας την οποία προσέγγισαν μέσω του σεναρίου, ενώ ταυτόχρονα μπορεί να αξιολογήσει την ορθή χρήση του λόγου, ενταγμένη σε επικοινωνιακό πλαίσιο (συγγραφή ημερολογίου, θεατρικού μονόπρακτου κλπ.), και τη δημιουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ (ανατροφοδότηση από τους ίδιους τους μαθητές μέσω του ιστολογίου κλπ.). Στα τελευταία λεπτά της Γ' φάσης ο εκπαιδευτικός θα μπορούσε να μοιράσει στους μαθητές έναν πίνακα με ερωτήματα-κριτήρια ίδια ή παρόμοια με αυτά που δόθηκαν στη Β' φάση, προκειμένου να επιτευχθεί η αυτοαξιολόγηση, ο βαθμός συνεργασίας των μαθητών (αν ο εκπαιδευτικός επιλέξει οι δραστηριότητες στη Γ' φάση να είναι ομαδικές) αλλά και η αποτελεσματικότητα του σεναρίου.

Στο παρόν σενάριο, οι δραστηριότητες που προτείνονται είναι: α. η δημιουργία του προγράμματος, καθώς και της αφίσας κάποιου από τα θεατρικά έργα που διάβασαν κατά τη διάρκεια της Β' φάσης και β. η δημιουργία δικού τους θεατρικού μονόπρακτου με θέμα όμοιο με τον τίτλο του σεναρίου, δηλαδή «Μορφές εξουσίας στο θέατρο. Σχέση υποταγής ή ανατροπής;». Οι μαθητές καλούνται να επιστρατεύσουν τη φαντασία τους και να γράψουν το δικό τους κείμενο, για το οποίο στη συνέχεια θα γίνει προετοιμασία δραματοποίησης, με διανομή ρόλων ή ακόμη και με σκηνοθετικές οδηγίες.

Αναλυτικά, οι δραστηριότητες, οι οποίες θα είναι ομαδικές (ή ατομικές κατ' επιλογή του εκπαιδευτικού) και κοινές για όλες τις ομάδες, έχουν ως εξής (ανά ώρα):

1^η ώρα (εργαστήριο πληροφορικής)

Ανακοινώνεται στους μαθητές το είδος της δραστηριότητας που ομαδικά θα αναλάβουν να φέρουν εις πέρας, δηλαδή να επιλέξουν ένα από τα θεατρικά έργα που διάβασαν κατά την προηγούμενη φάση και να δημιουργήσουν το πρόγραμμα και την αφίσα της παράστασης. Οι μαθητές στην εργασία αυτή χρειάζεται να αξιοποιήσουν

τις λειτουργίες και τα διαθέσιμα εργαλεία του επεξεργαστή κειμένου ή του λογισμικού παρουσίασης. Στη συνέχεια, αναρτούν τα αρχεία τους στο ιστολόγιο, προκειμένου οι υπόλοιπες ομάδες να αφήσουν τα σχόλιά τους και έτσι να υπάρξει μια δημιουργική ανατροφοδότηση.

2^η ώρα (σχολική αίθουσα)

Οι μαθητές έχοντας ολοκληρώσει τις εργασίες που τους ανατέθηκαν κατά την προηγούμενη διδακτική ώρα μεταβαίνουν στον χώρο της σχολικής τάξης, όπου ο εκπαιδευτικός τους ανακοινώνει τη δραστηριότητα αυτής της ώρας. Οι μαθητές καλούνται, έχοντας διαβάσει τα αποσπάσματα των θεατρικών έργων της Β΄ φάσης αλλά και τα παράλληλα κείμενα, να γράψουν τώρα το δικό τους σύντομο θεατρικό μονόπρακτο, με θέμα την εξουσία και τη στάση των άλλων απέναντι σε αυτήν. Το θέμα των κειμένων που θα δημιουργήσουν οι ομάδες, μπορεί να γραφτεί στον πίνακα από τον εκπαιδευτικό.

3^η ώρα (σχολική αίθουσα)

Την τελευταία αυτή ώρα της Γ΄ φάσης (καθώς και του ίδιου του σεναρίου), οι μαθητές έχουν ολοκληρώσει τη συγγραφή των θεατρικών μονόπρακτων (που τους ανατέθηκε την προηγούμενη διδακτική ώρα) και καλούνται να προβούν στη δραματοποίησή τους. Η δραματοποίηση μπορεί να γίνει είτε με απλή ανάγνωση των μονόπρακτων που δημιούργησαν, με διανομή ρόλων, είτε πιο οργανωμένα, ως μία σύντομη (πεντάλεπτη) παράσταση, η οποία θα περιέχει και σκηνοθετικές οδηγίες.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας Α' - Α' ομάδα

Κείμενο: Βιτσέντζος Κορνάρος, [«Η Θυσία του Αβραάμ»](#) (απόσπασμα, *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Λυκείου*, σ. 97-100).

Β' φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική αίθουσα.

Ξεκινά η ανάγνωση των κειμένων στην τάξη.

2^η ώρα. Σχολική αίθουσα

1. Το έργο «Η θυσία του Αβραάμ» ανήκει στην εποχή της ακμής της Κρητικής λογοτεχνίας (τέλη 16^{ου} αι.-1669), η οποία διέπεται από ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά (π.χ. λογοτεχνικό είδος, γλώσσα, δημιουργική πνοή). Εντοπίστε τα χαρακτηριστικά αυτά στο απόσπασμα που σας δόθηκε, δίδοντας και παραδείγματα, όπου χρειάζεται. Για την απάντησή σας μπορείτε να συμβουλευτείτε και τις σελίδες 76-77 και 97 του σχολικού βιβλίου (*Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Λυκείου*). (ατομική εργασία).

3^η -4^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2α. Στο θρησκευτικό αυτό δράμα του Β. Κορνάρου ο συγγραφέας παρουσιάζει με αριστοτεχνικό τρόπο τον ανθρώπινο πόνο, ψυχογραφώντας τους χαρακτήρες του. Μετατρέψτε το απόσπασμα του θεατρικού αυτού έργου (σ. 97-98) σε αφηγηματικό κείμενο, γράφοντάς το σε ένα αρχείο Word (10-12 γραμμές). Στη συνέχεια να συγκρίνετε τις δύο αποδόσεις, τη θεατρική και την αφηγηματική, ως προς α. τη συγκίνηση των ηρώων β. την υποταγής τους στο θρησκευτικό αίσθημα. Κατά τη γνώμη σας, ποια από τις δύο παραπάνω αποδόσεις καταφέρνει να δείξει καλύτερα τα προαναφερθέντα και γιατί; (ομαδική εργασία).

5^η-6^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2β. Μεταβείτε στο [Ψηφιοποιημένο Αρχείο του Εθνικού θεάτρου](#) και διαβάστε τις [κριτικές](#) που έχουν γραφτεί για τις παραστάσεις του θεατρικού έργου *Θυσία του Αβραάμ*. Στη συνέχεια, αφού παρακολουθήσετε απόσπασμα από την [παράσταση](#), σε ένα αρχείο Word γράψτε τη δική σας κριτική και αναρτήστε την στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του μαθήματος (ιστολόγιο), ώστε οι συμμαθητές σας να μπορούν να αφήσουν τα σχόλιά τους. (ομαδική εργασία).

7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης.

Γ΄ φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα

Δημιουργήστε το πρόγραμμα και την αφίσα της παράστασης για κάποιο από τα θεατρικά έργα που διαβάσατε στη Β΄ φάση.

2^η ώρα

Γράψτε το δικό σας θεατρικό μονόπρακτο, σύντομο σε έκταση, με θέμα «Μορφές εξουσίας. Σχέση υποταγής ή ανατροπή;».

3^η ώρα

Προβείτε σε δραματοποίηση του θεατρικού μονόπρακτου που δημιουργήσατε.

Φύλλο εργασίας Β' - Β' ομάδα

Κείμενο: Μολιέρος, [«Ο αρχοντοχωριάτης»](#), (απόσπασμα, *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Λυκείου*, σ. 386-388)

Β' φάση- δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική αίθουσα.

Ξεκινά η ανάγνωση των κειμένων στην τάξη.

2^η ώρα. Σχολική αίθουσα

1.Ο Αρχοντοχωριάτης του Μολιέρου είναι μία κωμωδία που γράφτηκε το 1670 και διακωμωδεί έναν νεόπλουτο αστό. Βρείτε στο απόσπασμα που σας δόθηκε στοιχεία χιούμορ και ειρωνείας (2-3 παραδείγματα). Πώς τα στοιχεία ειρωνείας που βρήκατε υπηρετούν τον βασικό σκοπό του συγγραφέα που είναι η διακωμώδηση του βασικού ήρωα της κωμωδίας; (5-8 γραμμές, ατομική εργασία).

3^η-4^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2α. Ο κ. Γιολδάνης του θεατρικού έργου *Ο Αρχοντοχωριάτης* περιγράφεται ως νεόπλουτος αστός που προσπαθεί να μοιάσει σε αριστοκράτη της εποχής του. Ως εκ τούτου η υποταγή του στην «εξουσία του πλούτου» είναι τέτοια που προσπαθεί ακόμη να αλλάξει την τύχη των μελών της οικογένειάς του. Πώς αντιδρά σε αυτό η κα. Γιολδάνη και γιατί; Συμμερίζεται την άποψή του ή «συγκρούεται» μαζί του στην προσπάθειά της να του αλλάξει γνώμη; Καταγράψτε την απάντησή σας σε ένα αρχείο Word (8-10 γραμμές, ομαδική εργασία).

Στη συνέχεια μεταβείτε στην ιστοσελίδα του [Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος](#) και διαβάστε απόσπασμα από την α' πράξη της κωμωδίας του Δημήτρη Ψαθά «Μαντάμ Σουσού». Ετοιμάστε 2-3 διαφάνειες σε ένα λογισμικό παρουσίασης, στις οποίες θα προβαίνετε σε μία σύγκριση α. του κ. Γιολδάνη- Μαντάμ Σουσού και β. κα

Γιολδάνη-Παναγιωτάκη. Αναρτήστε τις εργασίες σας στο ιστολόγιο του μαθήματος, για να δεχθείτε ανατροφοδότηση και από τις άλλες ομάδες των συμμαθητών σας.

5^η-6^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2β. Αναζητήστε στο Ψηφιοποιημένο Αρχείο του Εθνικού θεάτρου [προγράμματα για τη θεατρική παράσταση Ο αρχοντοχωριάτης](#) και δημιουργήστε το δικό σας πρόγραμμα για την παράσταση.

Στη συνέχεια καλείστε να ταυτιστείτε με τον κεντρικό χαρακτήρα της κωμωδίας *Ο Αρχοντοχωριάτης*, δηλ. τον κ. Γιολδάνη και από τη δική του οπτική γωνία να καταγράψετε (σε ένα αρχείο Word) τις κυριότερες σκέψεις του σε μία σελίδα ημερολογίου του (8-10 γραμμές, ομαδική εργασία). Αναρτήστε τις εργασίες σας στο ιστολόγιο του μαθήματος, προκειμένου να δεχθείτε ανατροφοδότηση και από τις άλλες ομάδες.

7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης.

Γ΄ φάση- δραστηριότητες

1^η ώρα

Δημιουργήστε το πρόγραμμα και την αφίσα της παράστασης για κάποιο από τα θεατρικά έργα που διαβάσατε στη Β΄ φάση.

2^η ώρα

Γράψτε το δικό σας θεατρικό μονόπρακτο, σύντομο σε έκταση, με θέμα «Μορφές εξουσίας. Σχέση υποταγής ή ανατροπή;»

3^η ώρα

Προβείτε σε δραματοποίηση του θεατρικού μονόπρακτου που δημιουργήσατε.

Φύλλο εργασίας Γ' - Γ' ομάδα

Κείμενο: Ουίλλιαμ Σαίξπηρ, [«Βασιλιάς Ληρ»](#) (απόσπασμα, *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Λυκείου*, σ. 390-396).

Β' φάση- δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική αίθουσα

Ξεκινά η ανάγνωση των κειμένων στην τάξη.

2^η ώρα. Σχολική αίθουσα

1. Στον διάλογο του πατέρα Ληρ και των θυγατέρων του (πράξη Α', σκηνή 1) οι τελευταίες καλούνται να αποδείξουν την αγάπη προς τον πατέρα τους. Ποια εκφραστικά μέσα χρησιμοποιεί κάθε μία για να δείξει αυτήν την πατρική αγάπη; Δώστε από ένα παράδειγμα και πείτε τι ακριβώς επιτυγχάνεται (π.χ. ζωντάνια, παραστατικότητα, συναισθήματα) με τα συγκεκριμένα εκφραστικά μέσα. (5-6 γραμμές, ατομική εργασία).

3^η -4^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2α. Στην Α' Πράξη, Σκηνή 1 (Β' απόσπασμα) του θεατρικού έργου που πραγματεύεστε παρουσιάζεται, μέσω της σκιαγράφησης της προσωπικότητας του βασιλιά Ληρ, η πατρική εξουσία που επιβάλλει ο πατέρας Ληρ στις κόρες του. Πώς αντιδρά η κάθε μία στην πίεση του πατέρα της να αποδείξει την αγάπη της στο πρόσωπό του; Δημιουργήστε ένα λογισμικό παρουσίασης με τέσσερεις διαφάνειες, στις οποίες α. θα σκιαγραφήσετε την προσωπικότητα του πατέρα Ληρ, παρουσιάζοντας και τον τρόπο που εκείνος επιβάλλει την εξουσία του και β. θα αναφερθείτε στην αντίδραση και τις ενέργειες κάθε μίας από τις τρεις κόρες στην εξουσία του πατέρα, αλλά και τις αιτίες, που κατά τη γνώμη σας, υπαγορεύουν αυτή τους τη στάση. (ομαδική εργασία).

5^η-6^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2β. Ξαναγράψτε σε ένα αρχείο Word την Α΄ πράξη, σκηνή 1 του θεατρικού έργου που σας δόθηκε να διαβάσετε, αφαιρώντας, όμως, τους χαρακτήρες των δύο θυγατέρων του βασιλιά, της Γονερίλης και της Ρεγάνης. Πιστεύετε ότι ο βασιλιάς-πατέρας απευθυνόμενος μόνο στη μία κόρη του θα επιδείκνυε την ίδια σκληρότητα και πώς θα αντιδρούσε εκείνη; Δραματοποιήστε το μονόπρακτο που θα συγγράψετε. Στη συνέχεια δημιουργήστε σε ένα αρχείο Word ή λογισμικού παρουσίασης ένα πρόγραμμα για τη θεατρική παράσταση που θα μπορούσατε να ανεβάσετε, στηριζόμενη στο μονόπρακτο που δημιουργήσατε, αφού πρώτα παρατηρήσετε τα [προγράμματα](#) των θεατρικών παραστάσεων του θεατρικού έργου *Βασιλιάς Αηρ* από το [Ψηφιοποιημένο Αρχείο του Εθνικού Θεάτρου](#) (ομαδική εργασία). Αναρτήστε τις εργασίες σας στο ιστολόγιο του μαθήματος, για να μπορέσουν οι συμμαθητές σας να προβούν σε σχόλια και να καταγράψουν τις απόψεις τους.

7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης.

Γ΄ φάση- δραστηριότητες

1η ώρα

Δημιουργήστε το πρόγραμμα και την αφίσα της παράστασης για κάποιο από τα θεατρικά έργα που διαβάσατε στη Β΄ φάση.

2η ώρα

Γράψτε το δικό σας θεατρικό μονόπρακτο, σύντομο σε έκταση, με θέμα «Μορφές εξουσίας. Σχέση υποταγής ή ανατροπή;».

3η ώρα

Προβείτε σε δραματοποίηση του θεατρικού μονόπρακτου που δημιουργήσατε.

Φύλλο εργασίας Δ' - Δ' ομάδα

Κείμενο: Γρηγόριος Ξενόπουλος, [«Στέλλα Βιολάντη»](#) (απόσπασμα, *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Λυκείου*, σ. 103-106).

Β' φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική αίθουσα.

Ξεκινά η ανάγνωση των κειμένων στην τάξη.

2^η ώρα. Σχολική αίθουσα

1. Ο Γρηγόριος Ξενόπουλος σε αυτό του το έργο επιτυγχάνει τη ζωντάνια της αφήγησης και την παραστατικότητα. Με ποιους αφηγηματικούς τρόπους επιτυγχάνεται κάτι τέτοιο; Δώστε από ένα παράδειγμα για να στηρίξετε την παραπάνω άποψη. Πιστεύετε πως, αν κυριαρχούσε η αφήγηση, θα υπήρχε το ίδιο αισθητικό αποτέλεσμα; (5-6 γραμμές, ατομική εργασία).

3^η -4^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2α. Στο απόσπασμα του έργου «Στέλλα Βιολάντη» που σας δόθηκε είναι έντονη η πατρική εξουσία που κορυφώνεται με τη φράση «Όχι. Ο πατέρας σου σε ορίζει», την οποία απευθύνει η Βιολάνταινα στην κόρη της (σ. 104 σχολικού εγχειριδίου). Πώς βιώνουν αυτήν την εξουσία του πατέρα η μάνα Βιολάνταινα και πώς η κόρη; Ποια υποτάσσεται και ποια επαναστατεί; Δημιουργήστε σε ένα λογισμικό παρουσίασης δύο διαφάνειες. Στη μία θα σκιαγραφείτε την προσωπικότητα της μάνας και την αντίδρασή της απέναντι στην απόφαση του πατέρα και στην άλλη την αντίδραση της κόρης.

Στη συνέχεια μεταβείτε στην ιστοσελίδα του [Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού](#) και διαβάστε τους στίχους 277-298 και 309-360 της [Δ' ενότητας του Ερωτόκριτου](#) του Β. Κορνάρου. Προβείτε σε μία σύγκριση της Στέλλας Βιολάντη και της Αρετούσας ως προς τον τρόπο που οι δύο αυτοί λογοτεχνικοί χαρακτήρες βιώνουν την εξουσία του πατέρα τους. Ποιες είναι οι ομοιότητες; Υπάρχουν διαφορές; Παρουσιάστε τα αποτελέσματα των εργασιών σας σε ένα λογισμικό παρουσίασης (2-4 διαφάνειες,

ομαδική εργασία). Αναρτήστε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος, για να αφήσουν οι υπόλοιποι συμμαθητές σας τα σχόλιά τους.

5^η -6^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2β. Μεταβείτε στην ιστοσελίδα <http://www.youtube.com/watch?v=odk4z5LskRQ> και δείτε την θεατρική απόδοση της Στέλλας Βιολάντη (σκηνοθεσία Πάνου Γλυκοφρύδη από την τηλεοπτική εκπομπή «Το θέατρο της Δευτέρας». Πρώτη προβολή 24/5/1976). Παρακολουθήστε κυρίως την τελευταία σκηνή της παράστασης, όπου η Στέλλα Βιολάντη συνομιλεί με τη μητέρα της (από το 1.03΄έως και το 1.11΄του βίντεο). Προσπαθήστε να συγκρίνετε το απόσπασμα του λογοτεχνικού έργου *Στέλλα Βιολάντη* με τη θεατρική απόδοσή του. Τι παρατηρείτε; Η σκληρότητα του πατέρα και η μη υποταγή της κόρης αποδίδονται το ίδιο παραστατικά και στα δύο; Παρουσιάστε τα αποτελέσματα των εργασιών σας σε ένα λογισμικό παρουσίασης που θα περιέχει 2-4 διαφάνειες (ομαδική εργασία). Αναρτήστε την εργασία σας στο ιστολόγιο του μαθήματος, για να μπορούν οι συμμαθητές σας να προβούν σε ανατροφοδότηση.

7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης.

Γ΄ φάση- δραστηριότητες

1^η ώρα

Δημιουργήστε το πρόγραμμα και την αφίσα της παράστασης για κάποιο από τα θεατρικά έργα που διαβάσατε στη β΄ φάση.

2^η ώρα

Γράψτε το δικό σας θεατρικό μονόπρακτο, σύντομο σε έκταση, με θέμα «Μορφές εξουσίας. Σχέση υποταγής ή ανατροπή;»

3^η ώρα

Προβείτε σε δραματοποίηση του θεατρικού μονόπρακτου που δημιουργήσατε.

Φύλλο εργασίας Ε΄ - Ε΄ Ομάδα

Κείμενο: Γιώργος Θεοτοκάς, [«Το τίμημα της λευτεριάς»](#) (απόσπασμα *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Λυκείου*, σ. 362-371).

Β΄ φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική αίθουσα.

Ξεκινά η ανάγνωση των κειμένων στην τάξη.

2^η ώρα. Σχολική αίθουσα.

1. Το κείμενο που διαβάσατε αποτελεί απόσπασμα του θεατρικού έργου *Το τίμημα της λευτεριάς*. Σχολιάστε τη γλώσσα και το ύφος του κειμένου και εστιάστε στις γλωσσικές ιδιαιτερότητες των συνδιαλεγόμενων προσώπων, δίνοντας 2-3 παραδείγματα. Οι συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές, αλλά και το ύφος συμβάλλουν στη ζωντάνια, παραστατικότητα των σκηνών και την πειστικότητα ή καταγωγή των χαρακτήρων και πώς; (ατομική εργασία).

3^η -4^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής.

2α. Με ποιες ενέργειες, πράξεις ή λόγια ο Αλή Πασάς επιβάλλει την εξουσία στους υπηκόους του; Βρείτε συγκεκριμένα αποσπάσματα μέσα από το κείμενο που να επιβεβαιώνουν την παραπάνω ρήση. Πώς αντιδρούν οι υπήκοοί του; Υποτάσσονται ή αντιδρούν; Υπάρχει μία σκηνή που κάποιος υπήκοος του Αλή Πασά συγκρούεται έστω και προσωρινά μαζί του. Εντοπίστε την και σχολιάστε τον ρόλο της στην εξέλιξη της πλοκής. Καταγράψτε τα παραπάνω σε ένα αρχείο Word.

Στη συνέχεια ετοιμάστε 5 διαφάνειες σε ένα λογισμικό παρουσίασης, στις οποίες θα σκιαγραφήσετε την προσωπικότητα του Αλή Πασά, των τριών υπηκόων του (Βελή Γκέκα, Μάνθου Οικονόμου και Θανάση Βάγια), αλλά και του ήρωα Κατσαντώνη. Αναρτήστε στο ιστολόγιο τις εργασίες σας, για να δεχθείτε ανατροφοδότηση από τις άλλες ομάδες (ομαδική εργασία).

5^η-6^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2β. Το απόσπασμα του θεατρικού έργου *Το τίμημα της λευτεριάς* στηρίζεται σε πραγματικά ιστορικά γεγονότα. Αναζητήστε στο διαδίκτυο πληροφορίες για το [ιστορικό πλαίσιο](#), την προσωπικότητα του Αλή Πασά, του Κατσαντώνη, καθώς και φωτογραφικό υλικό των δύο αυτών προσώπων και παρουσιάστε τα ευρήματά σας σε ένα λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint). Αναζητήστε στο διαδίκτυο (π.χ. YouTube) μελοποιημένα τραγούδια που αναφέρονται στη σύλληψη και τον θάνατο του Κατσαντώνη, τα οποία θα χρησιμοποιήσετε ως «μουσικό χαλί» στο λογισμικό παρουσίασης που δημιουργήσατε. Αναρτήστε την εργασία σας στο ιστολόγιο, προκειμένου να κινητοποιήσετε τους συμμαθητές σας να αφήσουν τα σχόλιά τους (ομαδική εργασία).

Στη συνέχεια προβείτε σε μία δραματοποίηση της σκηνής της σύγκρουσης Αλή Πασά – Βελή Γκέκα, αφού πρώτα μοιράσετε ρόλους μεταξύ σας.

7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης.

Γ' φάση- δραστηριότητες

1^η ώρα

Δημιουργήστε το πρόγραμμα και την αφίσα της παράστασης για κάποιο από τα θεατρικά έργα που διαβάσατε στη Β' φάση.

2^η ώρα

Γράψτε το δικό σας θεατρικό μονόπρακτο, σύντομο σε έκταση, με θέμα «Μορφές εξουσίας. Σχέση υποταγής ή ανατροπή;».

3^η ώρα

Προβείτε σε δραματοποίηση του θεατρικού μονόπρακτου που δημιουργήσατε.

Φύλλο εργασίας ΣΤ' - ΣΤ' Ομάδα

Κείμενο: Μπέρτολτ Μπρεχτ, «Ο σπιούνος» (Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου, σ. 416-426).

Β' φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα. Σχολική αίθουσα.

Ξεκινά η ανάγνωση των κειμένων στην τάξη.

2^η ώρα. Σχολική αίθουσα

1. Ο *Σπιούνος* του Μ. Μπρεχτ αποτελεί ένα θεατρικό μονόπρακτο που στοχεύει να τονίσει «τον τρόμο και την αθλιότητα του τρίτου Ράιχ» στη ναζιστική Γερμανία. Βρείτε λέξεις ή φράσεις (3-4 παραδείγματα) που δείχνουν την καχυποψία και την έλλειψη εμπιστοσύνης στις σχέσεις των ανθρώπων στη Γερμανία κατά την επιβολή του ναζισμού και δείξτε πώς η επιλογή των συγκεκριμένων λέξεων ή φράσεων από τον συγγραφέα συνηγορούν στο να επιτευχθεί ο κύριος πολιτικός του στόχος (5-8 γραμμές, ατομική εργασία).

3^η -4^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής.

2α. Αναζητήστε στο διαδίκτυο πληροφορίες για τον συγγραφέα Μπέρτολτ Μπρέχτ, τον τόπο και τον χρόνο που τοποθετείται το μονόπρακτο *Ο σπιούνος* (1935-1939, βλ. και εισαγωγικό σημείωμα του σχολικού εγχειριδίου, Κ.Ν.Α Γ' Λυκείου, σ. 416).

Στη συνέχεια, αξιοποιώντας δημιουργικά τις παραπάνω πληροφορίες σε ένα αρχείο Word να καταγράψετε: **α.** πώς η πολιτική εξουσία και το πολιτικό καθεστώς επηρεάζει τη ζωή των ανθρώπων στο έργο που διαβάσατε; Σε ποιες ενέργειες καταφεύγει για να το επιτύχει αυτό; **β.** πώς αντιδρούν οι πολίτες; Υποτάσσονται στην πολιτική εξουσία ή επαναστατούν; Να αναφερθείτε σε όλους τους θεατρικούς χαρακτήρες που εμφανίζονται στο μονόπρακτο και να παρακολουθήσετε αν υπάρχει διαφορά στη στάση τους. Να αιτιολογήσετε την άποψή σας με αναφορές σε συγκεκριμένα σημεία του μονόπρακτου (10-15 γραμμές, ομαδική εργασία).

Αναρτήστε την εργασία σας στο ιστολόγιο της τάξης, για να μπορέσουν να αφήσουν τα σχόλιά τους και οι υπόλοιπες ομάδες.

5^η- 6^η ώρα. Εργαστήριο πληροφορικής

2β. Καλείστε να μετατρέψετε το θεατρικό μονόπρακτο που σας δόθηκε σε ένα σύντομο αφηγηματικό κείμενο, ένα άρθρο, το οποίο θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας. Το άρθρο θα γραφεί σε ένα αρχείο Word.

Στη συνέχεια μεταβείτε στο βιβλίο των Αρχαίων Ελληνικών Γενικής παιδείας της Γ΄ Λυκείου [Περικλέους Επιτάφιος](#) και διαβάστε από τη μετάφραση πώς λειτουργούσε η πολιτική εξουσία στο δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας της εποχής του Περικλή (κεφάλαια [37-38,40](#)). Σε ένα λογισμικό παρουσίασης θα δημιουργήσετε 2-3 διαφάνειες, όπου, αξιοποιώντας όσα διαβάσατε, θα συγκρίνετε τη μορφή της πολιτικής εξουσίας και την αντίδραση των ανθρώπων στα ανελεύθερα καθεστώτα και στα δημοκρατικά. Αναρτήστε τις εργασίες σας στο ιστολόγιο του μαθήματος, για να σχολιάσουν τις απόψεις σας και οι υπόλοιπες ομάδες των συμμαθητών σας.

7^η ώρα

Παρουσίαση των εργασιών των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης.

Γ΄ φάση-δραστηριότητες

1^η ώρα

Δημιουργήστε το πρόγραμμα και την αφίσα της παράστασης για κάποιο από τα θεατρικά έργα που διαβάσατε στη Β΄ φάση.

2^η ώρα

Γράψτε το δικό σας θεατρικό μονόπρακτο, σύντομο σε έκταση, με θέμα «Μορφές εξουσίας. Σχέση υποταγής ή ανατροπή;».

3^η ώρα

Προβείτε σε δραματοποίηση του θεατρικού μονόπρακτου που δημιουργήσατε.

Ζ. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Κατά τη διάρκεια της 1^{ης} ώρας της Α΄ φάσης μπορούν οι μαθητές να βρίσκονται εναλλακτικά στο εργαστήριο πληροφορικής. Μετά την ερώτηση-αφόρμηση που στόχο έχει να ανακαλέσει παλαιότερες εμπειρίες, γνώσεις ή βιώματα, μπορούν οι μαθητές ατομικά ή ομαδικά να αναζητήσουν στο διαδίκτυο, χρησιμοποιώντας κάποια από τις μηχανές αναζήτησης, φωτογραφίες σχετικές με το θέατρο (θεατρικές παραστάσεις, αφίσες, προγράμματα, θεατρικά κοστούμια κλπ.) και να δημιουργήσουν ένα λογισμικό παρουσίασης με αυτές, τις οποίες στη συνέχεια έχουν τη δυνατότητα να αναρτήσουν στο ιστολόγιο της τάξης. Στη συνέχεια, μπορούν να αναζητήσουν στο διαδίκτυο και συγκεκριμένα στην ιστοσελίδα του www.youtube.com τυχόν μελοποιήσεις του ποιήματος του Λ. Πορφύρα «Το θέατρο», τις οποίες θα χρησιμοποιήσουν ως μουσική υπόκρουση του λογισμικού παρουσίασης που θα δημιουργήσουν.

Στα τελευταία 20 λεπτά της 2^{ης} ώρας της Β΄ φάσης μπορεί, αντί να ανατεθεί στους μαθητές γραπτή εργασία, στην οποία καλούνται να παρουσιάσουν τη μορφή της εξουσίας που προβάλλεται μέσα από το απόσπασμα της θεατρικής παράστασης *Ο Βασιλικός* του Μάτεση, να κληθούν (ευρισκόμενοι στο εργαστήριο πληροφορικής), να δημιουργήσουν έναν εννοιολογικό χάρτη. Σε αυτόν, θα δηλώσουν όλους τους τρόπους, με τους οποίους προβάλλεται η εξουσία (τόνος φωνής, στάση και συμπεριφορά, άλλα εξωγλωσσικά στοιχεία κλπ.). Στη συνέχεια, οι ομάδες μπορούν να αναρτήσουν τον εννοιολογικό χάρτη που δημιούργησαν στο ιστολόγιο της τάξης. Για τη δημιουργία του, οι μαθητές μεταβαίνουν στην ιστοσελίδα <https://www.text2mindmap.com/>. Εκεί πατώντας στη λέξη “options” μπορούν να κάνουν τη δική τους μορφοποίηση, αλλάζοντας τη γραμματοσειρά, το χρώμα κλπ. Για τη λήψη της εικόνας του εννοιολογικού χάρτη απαιτείται ειδικό [πρόγραμμα](#).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Για την εφαρμογή του παρόντος σεναρίου προτείνεται η ανάγνωση ολόκληρου θεατρικού έργου, καθώς πιστεύεται πως οι μαθητές έρχονται σε επαφή σε μεγαλύτερο

βαθμό με τη δομή, πλοκή του έργου, την αφήγηση, τα γεγονότα, τους θεατρικούς χαρακτήρες. Παρόλα αυτά, η απόκτηση του βιβλίου *Ερωφίλη* του Γ. Χορτάτση ή της μεταφρασμένης τραγωδίας του Σοφοκλή *Αντιγόνη* που προτείνεται εδώ ίσως να δυσκολέψει τους μαθητές, εκτός αν υπάρξει μέριμνα ώστε κάποια αντίτυπα να αποκτηθούν για στη σχολική βιβλιοθήκη.

Επιπλέον, αν αποφασιστεί να υιοθετηθεί η ιδέα του εννοιολογικού χάρτη, όπως περιγράφεται στο πεδίο «Άλλες εκδοχές» οι μαθητές ίσως να δυσκολευτούν για τη δημιουργία του. Για αυτό προαπαιτούμενο αποτελεί η εξοικείωση με το περιβάλλον του λογισμικού του εννοιολογικού χάρτη.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κελεπούρη, Μ. & Ε. Χοντολίδου 2012. Μελέτη για τα εκπαιδευτικά σενάρια στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.3_melete_senarion_logotekhnias_2.pdf

Πρόγραμμα Σπουδών για τα μαθήματα Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία, Νέα Ελληνική Γλώσσα και Νέα Ελληνική Λογοτεχνία της Α΄ τάξης Γενικού Λυκείου, 2011, (ΦΕΚ 1562/2011 - Αριθμ.70001/Γ2).

http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSGL-A110/%CE%94%CE%95%CE%A0%CE%A0%CE%A3-%CE%91%CE%A0%CE%A3/programma_spondon_ne_glossa_new.pdf

Παντζαρέλας, Π. 2012. Τα βασικά εργαλεία των ΤΠΕ στη διδασκαλία της λογοτεχνίας και οι χρήσεις τους: περιβάλλοντα παραγωγής λόγου, λογισμικό παρουσίασης και διαδίκτυο. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/3.1.2_pantzarelak_0.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

(1^η ώρα της Α΄ φάσης).

Φωτογραφίες αργαίων και σύγχρονων θεάτρων, θεατρικών παραστάσεων κλπ.

Α. ΘΕΑΤΡΟ- ΤΟ ΧΘΕΣ

1. Το θέατρο της Επιδαύρου

(<http://travelphoto.gr/epidavros-ancient-theater/>)

2. Το θέατρο στο ιερό του Διός στη Δωδώνη

Ένα από τα μεγαλύτερα Θέατρα της Ελλάδας με χωρητικότητα 17000 περίπου θεατών

(<http://www.serrelib.gr/theatra.html>)

5. Χάρτης ελλαδικού χώρου-τοποθεσία αρχαίων θεάτρων

(<http://www.serrelib.gr/theatra.html>)

Β. ΘΕΑΤΡΟ-ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

1. Εθνικό θέατρο

(http://www.n-t.gr/pictures/b_1408_b_1407_or_national_theatre1.jpg)

2. Το εσωτερικό του Εθνικού Θεάτρου

http://www.n-t.gr/pictures/b_1410_dsc5167.jpg

3. Το θέατρο Παλλάς

<http://www.ellthea.gr/index.php?module=venues&venueid=001003&lang=el&show=photos>

Γ. ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ- ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ

Προσωπείο 1 (<http://www.pangram.gr>)

Προσωπείο 2 (http://aisxylia.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=554&Itemid=47)

Θεατρικό κοστούμι (<http://www.pangram.gr>)

Δ. ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ

1. Αφίσα θεατρικής παράστασης

(<http://www.tranzistoraki.com/%CE%B8%CE%B5%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B1-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BF%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%B1/>)

2. Αφίσα θεατρικής παράστασης

<http://www.tranzistoraki.com/%CE%B8%CE%B5%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B1-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BF%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%B1/>

Ηθοποιοί: Κ. Καραμπέτη, Στ. Μάινας, Ιω. Παππά, Μ. Χατζησάββας, Γ. Στάνκογλου, Αλ. Σακελλαροπούλου, Α. Μπούρας, Λ. Μιχαλοπούλου, Μ. Παναγιωτοπούλου, Γ. Παπαγεωργίου, Λ. Παπαληγούρα, Αρ. Πασχάλη.

3. Φωτογραφία από την παράσταση *Περικλής*

<http://www.tranzistoraki.com/%CE%B8%CE%B5%CE%B1%CF%84%CF%81%CE%B1-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BF%CE%B4%CE%B5%CE%AF%CE%B1/>

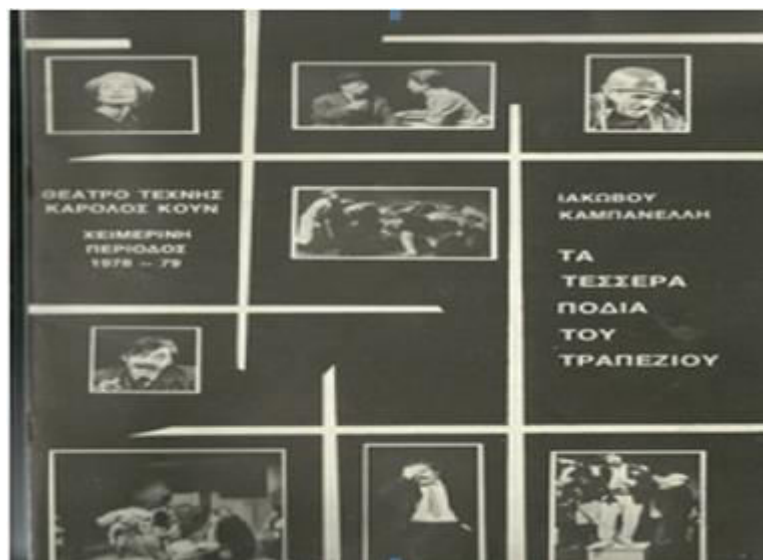
Η ταυτότητα της παράστασης

Μετάφραση: Καψάλης Διονύσης, σκηνοθεσία: Γιάννης Χουβαρδάς

Ηθοποιοί: Κ Βαρδασάνης, Γ. Βογιατζής, Γ. Γλάστρας, Στ. Γουλιώτη, Γ. Κοτανίδης, Χρ. Λούλης, Μ. Μαυροματάκης, Β. Παπαγεωργίου, Δ. Πιατάς, Μ. Σκουλά, Λ. Φωτοπούλου, Μ. Χατζησάββας.

Ε. ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. http://www.megalaiobibliopolio.gr/index.php?route=product/category&path=34_40_99&page=2

2. http://www.megalaiobibliopolio.gr/index.php?route=product/category&path=34_40_99&page=2

